

8ste JAARGANG

NUMMER 5

MEI 1972

DAAD EN GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

E E N C O N F E R E N T I E I N B O U L O G N E

OP ZATERDAG 8 en zondag 9 april j.l. is in de Franse vissersplaats Boulogne-sur-Mer een internationale conferentie gehouden. De deelnemers daaraan behoorden tot vier verschillende groepen, werkzaam in vier verschillende landen: Engeland; Frankrijk, België en Nederland. De ene Nederlandse kameraad die aanwezig was, behoorde tot de groep "Daad en Gedachte".

Het was de bedoeling van de conferentie, dat de Engelse kameraden informatie zouden verstrekken over al hetgeen zich op het gebied van de klassenstrijd in hun land op het ogenblik afspeelt. De Britse vrienden hebben die taak op een werkelijk voortreffelijke wijze vervuld. Twee dagen lang zijn zij vrijwel onafgebroken aan het woord geweest. De Hollander, de twee Belgen (Walen) en de Fransen beperkten zich tot luisteren en toe het af en toe stellen van vragen. Alleen tijdens de maaltijden, die naar Franse gewoonte nogal wat tijd in beslag namen, werd er onderling van gedachten gewisseld. Voor de rest vertelden de Engelsen, boeiend, zeer uitvoerig en zeer gedocumenteerd: over de mijnwerkersstaking, over de Upper Clyde Shipyards, over de bezetting der Plessey-fabrieken, over een bedrijfsbezetting bij Fisher-Bendix, over een bedrijfsbezetting bij Allis Chalmers, over een bedrijfsbezetting bij een schoenfabriek in Norfolk, over de Industrial Relations Act, over de poststaking van vorig jaar, over de positie van de Britse vakbeweging, over een bedrijfsbezetting te Mould in Flintshire, over acties van de dokwerkers, enz. De Nederlandse kameraad van "Daad en Gedachte" is met een dik schrift vol aantekeningen uit Boulogne teruggekeerd. Het in dit nummer van "Daad en Gedachte" opgenomen artikel over de Britse mijnwerkersstaking is uit die aantekeningen samengesteld. Andere artikelen zullen als vrucht van deze conferentie volgen.

De drie Britse kameraden hadden één man - van onze Hollandse makker een oude bekende - aangewezen als hun woordvoerder. Wat hij vertelde werd af en toe door de beide anderen kort aangevuld, of wel zij hielpen hem zich bepaalde voorvallen weer te herinneren. De woordvoerder, een man van 59, een oude rot in de klassenstrijd, jarenlang in een textielfabriek werkzaam, daarna brievenbesteller, is dezelfde, die ons destijds uitvoerige inlichtingen heeft verschaft over de Britse poststaking van het vorig jaar. Hij behoort sedert enige tijd tot het leger van de Britse werklozen.

De Britse kameraad beperkte er zich niet toe alleen maar gebeurtenissen te

schetsen of beschrijvingen te geven van het verloop van een bepaalde strijd. Hij deelde de aanwezigen ook uitvoerig mee, hoe hij aan zijn gegevens was gekomen. Hij vertelde wie zijn zegslieden waren (bijvoorbeeld of het shopstewards waren dan wel gewone arbeiders). Hij vertelde hoe hij naar bepaalde, door de arbeiders bezette fabrieken was gereisd om met de arbeiders te spreken, op welke moeilijkheden hij was gestuit om ze te spreken te krijgen, wie hij wél en wie hij niet gesproken had. In één woord: de informatie was zo open en volledig als men maar zou wensen. Wij zullen nog gelegenheid genoeg hebben om er op terug te komen, daarop en op de bijna even interessante gedachtenwisseling, waarbij o.a. de vraag ter sprake is geweest of de vakbeweging op een gegeven moment in de kapitalistische maatschappij is geïntegreerd dan wel of zij van het begin af aan deel van die kapitalistische maatschappij is geweest. Het antwoord op die vraag - door de kameraad van "Daad en Gedachte" gesteld - was uitermate interessant. De Engelsman zei woordelijk:

"Ik heb het grootste deel van mijn leven gedacht, dat de vakbonden zich van een strijdorganisatie der arbeiders ontwikkeld hebben tot een instrument in dienst van het kapitalisme. Dat denk ik nu niet meer. Hoe langer ik mij, juist aan de hand van de praktijk met de vakbeweging bezig houd, des te meer neig ik over naar de opvatting - een persoonlijke opvatting van mezelf overigens, die nog lang niet door al mijn vrienden wordt aanvaard - dat de vakbonden alleen maar tot datgene geworden zijn wat ze nu zijn, doordat ze van 't begin af aan vast op kapitalistische bodem wortelen. De vakbondsmythe is niet slechts nu een mythe, zij is altijd een mythe geweest, ook vroeger, toen de bonden zogenaamd nog wel strijdorganisaties van de arbeiders waren. Nou, vergeet het maar. Op het woordje zogenaamd moet hier de nadruk vallen. De vakbonden zijn en waren nooit iets anders dan de verkopers van de arbeidersmacht. Proletarische klassenstrijd is iets totaal anders dan wat de vakbonden ooit hebben gedaan. En de bevestiging van deze opvatting heb ik gevonden in een onlangs verschenen boek over het begintijdperk van de Britse arbeidersklasse, dat ik jullie allemaal van harte kan aanbevelen. Je vindt daar gewoon de bewijzen."

Op dat boek en deze gedachtengang komen wij nader terug.

=====

ONDERNEMERS OVER

JOEGOSLAVIË

HET IS niet de eerste keer, dat we moeten vaststellen, dat ondernemers soms een nuchterder kijk op maatschappelijke problemen hebben dan idealistische politieke intellectuelen. We hebben er opnieuw een voorbeeld van aangetroffen in 't tijdschrift "De Nederlandse Onderneming", het weekblad van het Verbond van Nederlandse Ondernemingen (V.N.O.). In het nummer van 10 maart j.l. wordt aandacht besteed aan

het zogenaamde "arbeiderszelfbestuur" in Joegoslavië, alsmede aan de economische ontwikkeling in dat land.

Uit de desbetreffende uiteenzettingen lichten we hier slechts enkele markante uitspraken.

In verband met het "arbeiderszelfbestuur" constateert het ondernemersorgaan: "De democratisering van het bedrijfsleven is in Nederland op een aantal punten verder gevorderd dan in Joegoslavië... De vakbeweging... heeft... de neiging zich te verzetten tegen de vaak bij de arbeidersraden bestaande wens om een zo groot mogelijk deel van de ondernemingsresultaten te be-

stemmen voor loonuitkeringen, ten koste van reserveringen nodig voor het voortbestaan van de onderneming."

Over de economische situatie merkt het ondernemersblad op: "... een gevolg van het stelsel is een zeer grote ongelijkheid in inkomen, zowel per bedrijf als voor wat betreft de vergelijking tussen bedrijfstakken onderling en regio's." Voorts wordt vastgesteld dat de factor "kapitaal" in toenemende mate wordt erkend en dat de rol van de banken zeer belangrijk is geworden.

Andere vaststelling: "het systeem (in Joegoslavië) is geen garantie tegen inflatie, milieuvervuiling of werkloosheid. Alle drie deze factoren zijn in niet geringe mate in Joegoslavië aanwezig. Zelfs stakingen komen in dit systeem voor, evenals de vervreemding van de werknemer ten opzichte van zijn werk of bedrijf." Ten slotte constateert "De Nederlandse Onderneming" ook "een toenemende invloed van de technocratie...", alsmede een "sterkere rol van de kapitaalbezitters".

=====

D E K L A S S E N S T R I J D K E N T
G E E N Z W A R T O F W I T

(Een Engelse arbeider over de Britse mijnwerkersstaking)

"IN DE klassenstrijd zijn de dingen niet zwart of wit. De werkelijkheid is in genen dele alleen maar zus of alleen maar zo. De werkelijkheid is gecompliceerd en zij kent vele tussenvormen en variaties. Op zichzelf is het natuurlijk volkomen waar, dat een staking die geproclameerd wordt door de - een onderdeel van de kapitalistische maatschappij vormende - vakbeweging een geheel andere betekenis heeft, dan een strijd, die door de arbeiders zonder bevel van bovenaf spontaan wordt begonnen en die zelfs tegen de nadrukkelijke wil van de een of andere vakbond wordt gevoerd. Maar dat wil nog geenszins zeggen dat de grens tussen vakbewegingsactie en zelfstandig arbeidersoptreden altijd scherp kan worden getrokken. Meer en meer zien we voor onze ogen, dat een zuiver vakbondsgevecht een zeer abstract begrip is, precies zo als het volkomen zelfstandig handelen van de arbeidersklasse. Waarmee wij - op het ogenblik althans - in de praktijk te maken hebben, dat zijn "gemengde" strijdvormen, waarbij men vaak zowel iets van het een als iets van het andere aantreft. Of we zo'n concrete strijd een vakbondsactie dan wel een zelfstandige arbeidersstrijd noemen, dat zal daarvan afhangen waar het accent ligt. En daarbij moeten we er dan rekening mee houden, dat de accenten in de loop van zo'n strijd nog voortdurend worden verschoven, hetzij naar de ene richting, hetzij naar de andere. Er zijn voorbeelden aan te wijzen van spontaan uitgebroken en aanvankelijk "wilde" stakingen, die geheel anders eindigen dan ze begonnen zijn. Tijdens de actie geraken de aanvankelijk zelfstandig handelende arbeiders door de een of andere oorzaak toch weer onder het vakbewegingsjuk. Dan gaat zo'n actie roemloos ten onder. Het omgekeerde komt echter ook voor. Er zijn officiële, door de vakbonden - al dan niet onder druk van de leden - ontketende acties, waarbij de arbeiders zich al spoedig geheel anders gedragen dan de vakbondsbureaucratie het in de zin had en bedoelde. De arbeiders weten aan het keurslijf van de traditionele en beproefde vakbondstaktieken te ontkomen en treden al spoedig zodanig

op, dat de strijd het raam van een vakbondsactie ver te buiten gaat. In zo'n geval staan de vakbondsleiders er eigenlijk min of meer voor Piet Snot bij. Een werkelijk schitterend voorbeeld van een dergelijk geval, een voorbeeld ook met voortdurende accentverschuiving in de richting van het zelfstandig handelen, is de staking van de Britse mijnwerkers, die op 9 januari j.l. begon en die tot eind februari heeft geduurd. Niet aan de vakbond, niet aan de National Union of Mineworkers, is het te danken, dat de strijd geëindigd is met een verpletterende nederlaag van de National Coal Board (de nationale kolenraad) en van de regering, nee, dat spruit enkel daaruit voort, dat de arbeiders gewoon hun eigen gang gingen en deden wat hun juist en verstandig leek."

Dat zegt een Engelse arbeider, wiens naam wij om begrijpelijke redenen hier achterwege laten. Wij spraken hem begin april. Mondeling heeft hij ons over het verloop van de Britse mijnwerkersstaking (en over andere acties in Groot-Brittannië) zéér uitvoerig verslag gedaan. Wat de lezer hier aantreft zijn op geen stukken na alle, maar wel de belangrijkste passages uit zijn verhaal. Wij hebben ons daarbij zo goed als het ons mogelijk was gehouden aan de letterlijke tekst van zijn mededelingen, die wij terwijl hij sprak uit zijn mond hebben opgetekend.

"Toen de mijnwerkersstaking uitbrak", aldus onze zegsman, "geloofde niet alleen ik, maar dachten ook vele anderen, juist omdat het ging om een staking, die door een v a k b o n d werd uitgeroepen, dat hij maar van korte duur zou zijn en niet zo heel veel om het lijf zou hebben. Spectaculaire dingen verwachtte ik helemaal niet. Iedereen in Engeland meende, dat de National Union of Mineworkers het tijdstip voor een open conflict met de National Coal Board al helemaal verkeerd gekozen had. De winter was zacht; de overall aanwezige kolenvoorraden waren bijzonder groot. Aan een plotselinge echte strijd lust van de bestuurders van de mijnwerkersbond geloofde niemand. De verwachtingen, dat er allemaal ook maar iets van terecht zou komen waren bijzonder laag gespannen. Maar toen gebeurden er opeens dingen, die niemand verwacht had en die geen mens had kunnen voorzien, allerm minst ook de beide officiële stakingsleiders Gormley en Daly van de mijnwerkersvakbond.

Vanzelfsprekend gebeurden er daarnaast ook een paar dingen, die wél te verwachten vielen. Het Trade Union Congress, het grote Britse landelijke vakverbond, gedroeg zich precies zo als men het van deze steunpilaar van de heersende kapitalistische orde had kunnen voorspellen. Het verklaarde zich tegenstander van de staking en weigerde aan de mijnwerkers iedere vorm van steun. Terwijl echter het Britse vakverbond op die wijze zijn zoveelste diepe knieval voor zijn kapitalistische meesters maakte, gedroegen de Britse mijnwerkers zich ten aanzien van de kapitalistische meesters van het begin af aan met bijzonder weinig respect, met minder respect ook dan de mijnwerkersbond aan de dag legde.

In Engeland is het een soort van ongeschreven wet, dat in geval van stakingen de daardoor getroffen bedrijven in ieder geval verzekerd kunnen zijn van een voortgang der normale onderhoudswerkzaamheden. De leiders van de mijnwerkersbond wilden in januari j.l. dan ook, dat het onderhoud van de mijnen gewoon door zou gaan en één van hun argumenten was daarbij natuurlijk, dat de werkgelegenheid intact moest blijven. Het maakte op de kompels al bijzonder weinig indruk. De bittere ervaring van de na-oorlogse tijd en zeker die van de laatste tien jaar had hun geleerd, dat al het gezwets over handhaving van de werkgelegenheid flauwekul was. Die werkgelegenheid immers was voortdurend met sneltreinvaart teruggelopen. In 1945 telde Groot-Brittannië nog meer dan 'n miljoen mijnwerkers. Tien jaar geleden waren het er een miljoen, heden zijn er niet meer dan 250.000. Of hij zich nu wel of niet uitslooft, de Britse mijnwerker ziet toch de werkloosheid voor zich opdoemen. Bovendien is aan het werk in de sterk verouderde en dikwijls zeer

gevaarlijke Britse mijnen bijzonder weinig aantrekkelijkheid. Eventuele omscholing en plaatsing in een andere bedrijfstak is voor de mijnwerker eerder aanlokkelijk dan afschrikwekkend. Toen dus de vakbondsbestuurders over voortgang van het onderhoudswerk in de mijnen begonnen te praten, haalden de arbeiders de schouders op. "In de mijnen", zo verklaarden ze, "zijn we niet geïnteresseerd. Laat ze naar de bliksem gaan. Waar wij eindelijk eens behoefte aan hebben, dat is aan een redelijk levenspeil." Het gevolg van deze houding was, dat er gedurende de staking van onderhoud slechts sprake was in zestig van de in totaal 289 in Groot-Brittannië aanwezige schachten.

Reeds voor wat betreft de kwestie der onderhoudswerkzaamheden trad er een duidelijk verschil aan de dag tussen de mijnwerkersbond enerzijds, de mijnwerkers zelf anderzijds. Spoedig bleek iedereen, dat de kompels heel andere wegen gingen bewandelen dan de platgetreden paden, die de bestuurders voor hen hadden uitgestippeld."

De Britse mijnwerkers hebben het klaargespeeld om de klip van de grote kolenvoorraden handig te omzeilen. Ze bleken ook hun antwoord gereed te hebben op een andere dreiging, deze namelijk, dat de kolenverwerkende industrie op gas of op electriciteit zou overschakelen. Geheel spontaan, zonder dat de mijnwerkersbond het sein ertoe had gegeven, ja zonder dat de mijnwerkersbond iets dergelijks ook maar wilde, zorgden de mijnwerkers ervoor dat er bij alle kolendepots in het gehele land en bij alle elektrische centrales en gasfabrieken stakingsposten kwamen.

In Groot-Brittannië is het aan alle arbeiders die werkzaam zijn in gasfabrieken of electriciteitsbedrijven wettelijk verboden om te staken. De mijnwerkers riepen hen niet tot solidariteitsacties op om hen niet in moeilijkheden te brengen. De mijnwerkers zorgden ervoor, dat de gasfabrieken en centrales niet vanuit de kolendepots bevoorrad konden worden. Het werk in de grote centrales ging door, maar met het vooruitzicht, dat het onherroepelijk zou moeten worden stopgezet wanneer de nog binnen die bedrijven aanwezige voorraden eenmaal zouden zijn opgebruikt. Dat was een uitbreiding van de actie, waarvan in geen enkele vroegere mijnwerkersstaking in Engeland ooit sprake is geweest.

Om hun doel te bereiken zijn de Britse mijnwerkers bij duizenden tegelijk over afstanden van soms honderden en honderden mijlen dwars door het land getrokken. De mijnwerkers uit Yorkshire trokken naar de grote krachtcentrales in de omgeving van Londen, de mijnwerkers uit Wales gingen naar de centrales in het grote industriegebied van het noordwesten in de buurt van Liverpool en Manchester. Ze namen kampeertenten mee, die voor de toegangshekken der centrales werden opgezet. In die tenten hebben ze wekenlang geslapen, beurtelings de wacht houdend volgens het door hen gemaakte rooster. Op houtskoolvuren werd het eten gekookt; de proletarische bevolking van het industriegebied en van de Londense voorsteden kwam hen levensmiddelen brengen. Op hun dagenlange marsen dwars door het land sliepen ze herhaaldelijk bij studenten of bij bevriende arbeiders, die hun geestdriftig aan onderdak hielpen.

Niet slechts studenten en medearbeiders hielpen de mijnwerkers. In de ogen der Britse publieke opinie streden zij voor een rechtvaardige zaak. De kranten, ofschoon die natuurlijk geenszins akkoord gingen met dergelijke spontane vormen van actie, erkenden openlijk, dat de mijnwerkerslonen ver waren achtergebleven bij die van andere categorieën. Heel de Britse arbeidersklasse bood de stakers van het kolenfront krachtige steun. In luttele dagen tijds groeide het mijnwerkersconflict uit tot een krachtproef tussen het Britse ondernemersdom en het Britse proletariaat.

Overal in de buurt van de grote centrales kwam de arbeidersbevolking in be-

weging. Vrouwen, oudere kinderen en werklozen zorgden ervoor, dat er voldoende stakingsposten beschikbaar waren. Velen uit andere bedrijfstakken stonden wekenlang samen met de mijnwerkers op wacht, ofschoon de vakbonden uit die andere bedrijfstakken geen vinger uitstaken en niets van zich lieten horen. Londense bootwerkers weigerden met kolen geladen schepen te lossen, vrachtautochauffeurs weigerden herhaaldelijk kolen te vervoeren. Had de mijnwerkersbond tot de staking het initiatief genomen, in minder dan geen tijd kwamen alle initiatieven van de arbeiders zelf. Wat er gebeurde werd niet langer op de vakbondskantoren uitgedokterd. Het gebeurde spontaan van onderen op. Een van de dingen die tot dit proletarisch initiatief krachtig hadden bijgedragen, was de hooghartige verzekering van woordvoerders der heersende klasse, dat de mijnwerkers wel spoedig door de knieën zouden gaan, wanneer de hele Britse nijverheid op andere krachtbronnen dan steenkool overschakelde. Naar mijn stellige overtuiging en niet naar die van mij alleen, is het deze uitspraak geweest, die de mijnwerkers geattendeerd heeft op de noodzaak hun actie uit te breiden. Ze moeten bij zichzelf gezegd hebben: als de wind uit die hoek waait, dan zullen wij de heren wel eens even een lesje geven. Met deze woorden werd als het ware de lont in het kruitvat geworpen.

Dat de ganse arbeidersklasse van Groot-Brittannië als het ware mee ten strijde trok heeft tot deze zege der mijnwerkers veel, zo niet alles bijgedragen. Weliswaar liet de Britse televisie op een gegeven ogenblik op het scherm zien hoe bepaalde vrachtwagens, twee in totaal, door de blokkade van de stakingsposten wisten te breken met hulp van de politie, wat de tv-kijkers niet zagen, maar ik, die ter plaatse was wel, dat was hoe honderden andere vrachtauto's onverrichterzake rechtsonkeerd moesten maken. Het gevolg van dat alles was, dat Engeland in de vierde week van de staking met een ernstige energiecrisis kreeg te maken. Na vier weken kwam het einde van de kolenvoorraden bij de centrales dan inderdaad in zicht. De stroom werd gerantsoeneerd en begon meer en meer volkomen uit te vallen, de ene fabriek na de andere moest de arbeiders naar huis sturen bij gebrek aan energie. Er was géén algemene staking. Niettemin kwam de Britse economie op 'n uiterst laag pitje te staan. De mijnwerkers waren er in geslaagd de kapitalistische produktie volledig te ontwrichten of tot stilstand te brengen. Het ging dientengevolge niet meer alleen om een kolen- of electriciteitscrisis. De heersende klasse van Groot-Brittannië moest constateren, dat zij tot aan de rand van de afgrond was gedrongen. Dát het zo was en dat de diepte van die afgrond bepaald niet moest worden onderschat, werd erkend door niemand minder dan door het hoofd van de conservatieve regering, de eerste minister Heath.

In de vierde stakingsweek ontvingen de Britse mijnwerkers twee nieuwe aanbiedingen. De National Coal Board, die bij de voorafgaande salarisonderhandelingen hardnekkig had geweigerd om meer dan 7,9% loonsverhoging te geven, verklaarde zich nu bereid tot een loonsverhoging van 9%. Een door de regering ingestelde enquêtecommissie onder voorzitterschap van Lord Wilberforth, stelde pal daarop een loonsverhoging van 18 à 19% voor. Maar de mijnwerkers, die zich sterk voelden, wezen zowel het ene als het andere voorstel af. Inplaats van het te accepteren stuurden zij een deputatie naar de ambtswoning van de Britse premier in Downingstreet, die de opdracht kreeg maar eens flink met de vuist op tafel te slaan. En niet de mijnwerkers waren het, die tenslotte moesten capituleren, het was de regering. Toen het conservatieve kabinet optrad, na een verkiezingsnederlaag van Labour, verklaarde de regering, dat het nu spoedig afgelopen zou zijn met al het gestaak in Engeland en met alle wijd en zijd verspreide acties. Wettelijke maatregelen - dat wil zeggen de reeds door Labourminister Barbara Castle voorbereide, maar door haar niet in het parlement gebrachte Industrial Relations Bill - zouden de arbeiders wel onder de duim houden en aan loonsverhogingen viel, in ver-

band met de situatie van de Britse economie in geen enkel opzicht te denken. Al die verzekeringen ten spijt echter bleef het aantal stakingen (en bedrijfsbezettingen) in Engeland voortdurend toenemen. In het geval van de mijnwerkersstaking zag de regering zich genoodzaakt al haar verzekeringen in te slikken. De toonaangevende Britse kranten zoals de "Times", de "Guardian" en andere bladen, schreven, dat de regering door de arbeiders volledig was verslagen.

De enorme betekenis van hun optreden is door de Britse arbeiders zelf, ook door de mijnwerkers niet, op geen stukken na begrepen. Maar met fijn klasse-instinct zag premier Heath die betekenis bijzonder scherp. Toen de crisis zich in alle hevigheid openbaarde hield hij, in de vierde week van de staking, een radiorede tot de Britse bevolking. In die rede verklaarde hij dat er zowel voor de regering als voor de Britse ondernemers levensgroot een dubbel gevaar was opgezien. Het eerste gevaar, zo verklaarde Heath, is van economische aard: de lamlegging niet slechts van het mijnwezen, maar van heel het bedrijfsleven. Het tweede gevaar, zo legde hij uit, is dit, dat door de staking heel de Britse manier van bedrijfsvoering volledig wordt ondermijnd. Met die woorden kon alleen maar dit bedoeld zijn, dat als gevolg van het optreden der arbeiders de oude traditie, dat de ondernemers en de vakbonden de lakens uitdelen en de arbeiders hun bevelen opvolgen, volledig was ondergraven.

Het hoogtepunt van de mijnwerkersstrijd speelde zich af in de buurt van Birmingham, halverwege Londen en Manchester. Vlakbij die industriestad bevindt zich het grootste kolendepot van heel Engeland. Zevenhonderd politiemannen had de regering gemobiliseerd om er zeker van te zijn dat gedurende de staking uit dat depot de kolen zouden kunnen blijven worden betrokken. De mijnwerkers waren er heengereisd, zo goed als zij naar alle andere kolendepots getrokken waren. Maar het aantal stakingsposten, dat zij ter plaatse konden aanvoeren woog in getalsterkte op geen stukken na op tegen dat grote aantal politiemannen. Toen kwam de plaatselijke arbeidersbevolking de mijnwerkers op grootse wijze te hulp. Niet minder dan zeventuizend mensen uit de omgeving trokken een cordon rond het depot. Tegen die zeventuizend konden de zevenhonderd weinig uitrichten. Maar ze probeerden het niettemin. Waren er ook bij andere kolendepots en centrales al schermutselingen met de politie geweest, hier op dit strategische punt nabij Birmingham kwam het tot de heftigste botsing tijdens de hele staking. De politie slaagde er in een 25-tal arbeiders in hechtenis te nemen. Het gevolg was dat de houding van de bevolking bijzonder dreigend werd en dat de wekenlang opgekropte spanning tot het kookpunt steeg. De politieprefect van Birmingham stuurde een telegram naar Londen, waarin hij de situatie uiterst explosief noemde. Naar zijn mening dreigden er de grootste gevaren. Woordvoerders van de plaatselijke arbeidersklasse hadden aan de politie een ultimatum gesteld. Zo de gearresteerden niet terstond zouden worden vrijgelaten, diende de politie rekening te houden met een algemene volksopstand. De politieprefect, op de hoogte met de lokale situatie, wist dat het geen loos dreigement was. Dat wist ook de regering. Als zij geen eieren voor haar geld zou kiezen moest zij ermee rekening houden dat de mijnwerkersstaking zich zou uitbreiden naar allerlei andere bedrijfstakken. Een van de ministers reisde spoorslags naar Birmingham. Plotseling was de mijnwerkersstaking in het beslissende stadium gekomen.

Op aandrang van de regering besloot de National Coal Board het grote kolendepot van Birmingham te sluiten. Op aandrang van de ter plaatse verschenen minister werden de gearresteerde arbeiders op vrije voeten gesteld. De politiehewaking bij het depot werd volledig opgeheven. Tegelijkertijd maakte Heath in Londen bekend dat hij bereid was om de eisen van de mijnwerkers in te willigen. Het loonaanbod werd verhoogd tot 22%. De mijnwerkers hadden overwonnen."

"Als je me vraagt", aldus onze zegsman, "hoe een dergelijk resultaat te verklaren valt, dan is er naar mijn mening maar één antwoord op: dit namelijk, dat de zege een gevolg was van het feit, dat de arbeiders hun eigen lot in eigen hand genomen hadden en hun staking ditmaal niet volgens het recept van hun vakbond doorvoerden. Je moet goed bedenken: een overwinning werd er niet behaald bij de algemene staking van 1926, noch bij de mijnwerkersstaking van 1920. En toen waren er notabene een miljoen mijnwerkers in actie en in 1926 vele miljoenen arbeiders. Die konden niet bereiken wat niet meer dan 250.000 mijnwerkers nu wél bereikt hebben, samen met ontelbare klassegenoten dan natuurlijk. Dat komt volgens mij door het verschil in strijdmethode. Als de arbeidersklasse zelf handelend tot actie overgaat, dan verandert zij opeens in een macht, waarop de heersenden hun tanden stuk breken.

Tijdens de staking heeft de "sunday Times" geschreven, dat het land een man als Baldwin nodig had. Baldwin was eerste minister tijdens het mijnwerkersconflict van 1920 en hij overwon destijds de Britse mijnwerkers met list. Of liever gezegd: hij legde de leiders van de mijnwerkersbond in de luren. Maar ook een Baldwin zou de Britse heersende klasse ditmaal niet gebaat hebben. Vakbondsleiders, die 'n staking liever niet wensen en die, wanneer die toch onvermijdelijk blijkt, een staking liefst zo snel mogelijk beëindigen, kun je wel voor je karretje spannen. Tot strijd bereid zijnde arbeiders kun je dat niet. Als zij hun eigen kastanjes uit het vuur halen helpt ook geen Baldwin meer. Dát is de les van deze strijd."

=====

J O N G E A R B E I D E R S H E B B E N D I K W I J L S

M E E R S T R I J D L U S T D A N O U D E R E

MEER DAN EENS hebben wij de opvatting verkondigd, dat de traditie - hetzij de partijtraditie, hetzij de vakbondstraditie - in de klassenstrijd een allesbehalve stimulerende rol speelt. Er zijn voorbeelden te over, dat arbeiders, die vele jaren trouw vakbondslid geweest zijn en die uit volle overtuiging in de vakbeweging hebben g e l o o f d , maar al te zeer geneigd zijn zich door die vakbeweging als schapen t^{er} slachtbank te laten voeren. De vakbondsmythe fungeert bij hen als een soort van blinddoek en telkens wanneer ze voor de keuze komen te staan óf wel zelfstandig de een of andere actie te voeren óf wel de op klassenvrede gerichte parolen van hun bureaucraten te volgen, kiezen zij voor het laatste, waarbij zij dan nog in de mening verkeren, dat het trouw en slaafs volgen van de leiders de meest strijdbare en zelfbewuste opstelling is.

Jonge arbeiders zijn doorgaans veel kritischer dan oudere. Ze worden niet door herinneringen aan het verleden geplaagd. Veel scherper dan hun met "de traditie" geblindoekte collega's zien zij wat de bondsbestuurders werkelijk d o e n . Zij hebben alleen met die werkelijkheid te maken, niet met een gedroomd of geïdealiseerd verleden.

Bij dat alles komt nog iets anders ook. Jonge arbeiders, veelal nog niet geplaagd met de verantwoordelijkheid voor een gezin, hebben veel minder te verliezen dan hun oudere klassegenoten en zijn dientengevolge veel minder dan deze bereid een bepaalde behandeling of ongunstige regelingen te accepteren.

Het is bepaald geen toeval dat bij de Hongaarse revolutie van 1956 de jonge-

re arbeiders zo'n belangrijke rol hebben gespeeld. Hetzelfde geldt evenzeer al voor de Oostduitse opstand van 1953. 't Is ook al weer geen toeval, dat bijna alle belangrijke stakingen, die er de laatste jaren geweest zijn in de bedrijven van de Franse auto-onderneming Renault, n i e t zijn uitgebroken in de oude fabriek te Billancourt onder de rook van Parijs, maar juist in de nieuwe fabrieken, door Renault gevestigd in de agrarische streken van Normandië en Bretagne. In de Renaultfabrieken te Le Mans en te Cléon, waar de leeftijd van de arbeiders zo om-trent voor in de twintig ligt, is een paar maal achtereen het signaal tot een verzet gegeven. En niet alleen de leeftijd van de arbeiders heeft daarbij een rol gespeeld, maar al evenzeer de omstandigheid, dat zij - wat althans de klassen-strijd betreft - uit een milieu zonder bepaalde traditie kwamen. Hun vaders en grootvaders waren geen trouwe leden van de Franse vakbeweging, maar kleine boe-ren.

Het jongste voorbeeld dat dit alles illustreert komt uit de Verenigde Sta-ten. De grote autoproducent General Motors Corporation stichtte daar in 1966 een gloednieuwe fabriek in het plaatsje Lordstown in de agrarische staat Ohio. De nieuwe fabriek werd een van de allermooiste autofabrieken in de gehele we-reld. De ingenieurs die haar ontwierpen droegen er zorg voor, dat praktisch al het zware werk in een dergelijk bedrijf niet door mensen, maar door machines zou kunnen worden verricht. De vestiging van General Motors in Lordstown werd nóg meer geautomatiseerd dan enige andere autofabriek van het concern. De lonen die er betaald werden waren héél behoorlijk. De parkeerplaatsen voor het personeel werden zó gesitueerd, dat de arbeiders wanneer het werk eenmaal gedaan was, niet ver behoefden te lopen om hun wagen te bereiken. Het GM-model dat er geprodu-ceerd werd - de MG-Vega - was zo ontworpen dat het uit minder onderdelen dan an-dere modellen was opgebouwd. Dat betekent, dat de montage ervan aan de productie-lijn gemakkelijker was en minder inspanning vergde. Bovendien was die productie-lijn dan nog zo opgezet, dat de band met de in opbouw zijnde auto's gemakkelijk te bereiken viel. De werktijden waren - zegt de "New York Times" op 23 januari van dit jaar in een aan de gebeurtenissen gewijd artikel, waaraan onze gegevens zijn ontleend - gunstig. Er was sprake van een uitgebreid bonussen- en premiestelsel; de fabriek was niet al te ver van plaatsen met andere industrie en goede voorzie-ningen. De gemiddelde leeftijd van de arbeiders bedroeg 24 jaar en ze waren voor het merendeel afkomstig uit streken, waar grote werkloosheid heerst.

De betekenis van de laatste, door de "New York Times" gedane mededeling, is, gevoegd bij de beschrijving van het gehele werkklimaat, zonder meer duidelijk. Van jonge arbeiders, die in hun geboortestreek moeilijk aan de slag konden komen, aan het werk gesteld in een moderne fabriek tegen een naar kapitalistische begrippen gunstig loon, zou je alles hebben kunnen verwachten, behalve een strijdbare op-stelling tegenover hun bazen. Jammer genoeg voor de heren ondernemers van Gene-ral Motors is juist die verwachting allesbehalve uitgekomen. Nergens in het ge-hele uitgestrekte concern heeft General Motors zoveel moeilijkheden en zoveel hardnekkig verzet ontmoet als juist in de nieuwste, modernste en grootste fa-briek in Lordstown.

De "New York Times" besteedde in het reeds aangeduide en vrij grote artikel uitvoerig aandacht aan wat er is voorgevallen. Deze grootste krant van Amerika constateerde, dat noch het voorbeeld van hun werkloze vaders, noch de druk, die in het ouderlijk huis op de jonge arbeiders werd uitgeoefend, deze ervan weerhou-den heeft de strijd tegen de fabrieksleiding aan te binden. De strijd begon toen de directie een reeks van maatregelen tot reorganisatie wilde doorvoeren, die er op gericht waren de produktiviteit van de fabriek belangrijk te vergroten. Die maatregelen leidden tot grotere snelheid van de lopende band en tot allerlei an-

dere wijzigingen die 'n vrij belangrijk aantal personeelsleden overbodig moesten maken. Voor de resterende arbeiders werd het veel harder werken geblazen. In een gesprek met de speciale N.Y. Times-verslaggever noemde een van de arbeiders de produktielijn in Lordstown "de snelste van de wereld". "Wie er aan staat", zo vertelde de bewuste automobielarbeider, "moet zijn speciale montagehandeling in ongeveer veertig seconden verrichten. Wat de directie had uitgedokterd kwam er op neer, dat er binnen dat tijdsbestek van 40 seconden nóg een kleine handeling erbij moest worden gedaan. Op papier kon dat allemaal best. In de praktijk was het dodelijk voor de arbeiders. Het bleek eenvoudig totaal onmogelijk en toen beschuldigde de directie de arbeiders van sabotage."

"Voordat de reorganisatie werd doorgevoerd", aldus nog altijd de jonge auto-werker, die door de N.Y. Times-reporter werd geïnterviewd, "waren er over het werk en wat daarmee samenhangt in totaal zo'n honderd klachten in de fabriek. Nu is het aantal klachten tot vijfduizend gestegen en ongeveer duizend ervan komen hierop neer, dat de betrokkene overbelast wordt, dat hem teveel wordt opgedragen bij datgene wat al tot zijn taak behoorde."

Uit het onderzoek, dat de N.Y. Times-verslaggever ter plaatse heeft ingesteld, is gebleken dat de strijd tegen de reorganisatie en de grotere uitbuiting niet door de vakbeweging, niet door de bond van automobielarbeiders is ont- ketend, doch het gevolg was van een spontaan verzet van de werkers zelf. Een van degenen met wie de verslaggever heeft gesproken, vertelde hem, dat de vreedzame jonge arbeiders uit Ohio in ware "tijgers" veranderden. De verslaggever vernam óók, dat diezelfde jonge arbeiders in het verleden ten opzichte van de bond al- tijd volslagen onverschillig waren geweest en dat zowel de bond als de directie door hun actie volkomen werden verrast. En de jonge arbeiders, die zich "nooit voor vakbondsactiviteit geïnteresseerd hadden" wisten hun actie voortreffelijk te organiseren. Ze hielden "langzaam-aan-acties", waarvan - aldus de mededelingen van de directie - het resultaat was, dat ruim de helft van de Vega-auto's die er van de band kwamen, ondeugdelijk waren geassembleerd en onbruikbaar. De directie heeft tegenover de N.Y. Times toegegeven, dat haar het produktieverlies op een aantal van 12.000 personenauto's en 4.000 trucks is komen te staan met een geza- menlijke waarde van 45 miljoen dollar. En wat het verzet en de strijdmethoden van de jonge arbeiders aangaat - die met grote vindingrijkheid alle mogelijke wegen wisten te vinden om de produktie te belemmeren - de N.Y. Times zegt over hen, dat hun actie van zó grote betekenis was en zó veel te denken geeft, dat het wel niet uit kan blijven of hun strijd zal ernstige gevolgen hebben voor de arbeids- rust in heel de Verenigde Staten. Dat heeft nog nooit een persorgaan kunnen ver- klaren van de tamme en zogenaamde acties, die de vakbond af en toe organiseerde. Maar ja, vakbondsstrijd en arbeidersstrijd, dat zijn nu eenmaal twee geheel ver- schillende dingen. Voor de jonge arbeiders, die niet door de traditie zijn geblin- doekt, is dat zonder meer duidelijk. De ouderen willen er veelal nog niet aan, dat het zo is. Maar ze worden door de keiharde feiten wel telkens weer met hun neus op de werkelijkheid gedrukt.

=====

=====

HET KOMT er niet op aan, wat deze of gene proletariër of zelfs heel het pro- letariaat zich voorlopig als doel v o o r s t e l t . Het gaat er om w a t h e t p r o l e t a r i a a t i s , en wat het dienovereenkomstig historisch beschouwd gedwongen zal zijn te doen.

(KARL MARX, "De heilige familie")

=====

I N E N G E L A N D G A A T D E S T R I J D V E R D E R

ELDERS in dit nummer van "Daad en Gedachte" treft de lezer enkele mededelingen aan omtrent een in Boulogne-sur-Mer gehouden bijeenkomst, waarin Britse kameraden inlichtingen hebben verschaft over diverse stakingen en bedrijfsbezettingen in hun land. Nadat in de loop van 1970 en 1971 toonaangevende Britse kranten al bij herhaling hadden geklaagd over het steeds toenemend aantal stakingen van een héél enkele keer officieel- en bijna altijd onofficieel karakter, is - zo vertellen onze Britse vrienden - in 1972 tot dusver het aantal acties van de arbeiders nog eerder toe- dan afgenomen.

Uit het betreffende stukje (zie pagina 1) weten onze lezers, dat wij op enkele van die acties (bijvoorbeeld de bedrijfsbezetting bij Fisher-Bendix en de bezetting van een schoenfabriek te Falkenham in Norfolk) nog zullen terugkomen. Inmiddels gaat de strijd van de Britse arbeiders, in allerlei vormen, nog altijd voort en telkens weer blijken die vormen totaal verschillend.

Sinds de datum waarop de bijeenkomst te Boulogne werd gehouden (8 en 9 april j.l.) tot op 't tijdstip dat wij deze regels schrijven (24 april) is Groot-Britannië geconfronteerd met een langzaam-aan-actie van het spoorwegpersoneel en vervolgens met de ernstige dreiging van een transportarbeidersstaking. Informaties van onze Britse makkers daaromtrent bereikten ons tot dusver nog niet, maar enkele feiten zijn ons uit de pers niet onbekend.

Na de zware nederlaag, die de Britse heersende klasse in het conflict met de mijnwerkers had geleden, wilde de regering Heath tegenover de spoorjongens tot iedere prijs het been stijf houden. Wat bij de mijnwerkersstaking niet gebeurde, gebeurde bij de stiptheidsactie van het spoorwegpersoneel wél: de nieuwe rechtbanken, ingesteld op grond van de vorig jaar van kracht geworden wet op de industriële verhoudingen (Industrial Relations Act), werden ingeschakeld en de door de bond van spoorwegpersoneel ondernomen actie werd onwettig verklaard. Gevolg natuurlijk: de bond van spoorwegpersoneel kroop haastig in zijn schulp. Maar uit het Britse dagblad "Daily Mirror" van zaterdag 22 april weten wij, dat weliswaar de vakbond het rechterlijke bevel opvolgde, de spoorwegarbeiders daarentegen niet. Met andere woorden: het rechterlijk vonnis over de actie bij de Britse spoorwegen heeft daar tot een soortgelijke ontwikkeling geleid als in Nederland het beruchte vonnis van mr. Stheeman in de dagen van de metaalstaking. Arbeiders, zowel hier als in Engeland, staan tegenover uitspraken van de rechter nu eenmaal anders dan een officiële instelling als de vakbeweging.

In hetzelfde nummer van de "Daily Mirror" (zaterdag 22 april) en ook in de "Daily Express" van dezelfde dag, wordt gesproken over een stakingsdreiging in de haven van Liverpool, die wel eens zou kunnen neerkomen op de dreiging van een staking in alle Britse havens. De reden daarvan bleek ditmaalt te zijn, dat wederom de rechter op grond van de Industrial Relations Act aan de transportbond een voorwaardelijke boete had opgelegd voor het geval hij tot een aangekondigde actie van de dokwerkers zou overgaan. Een verslaggever van de "Daily Mirror" had een gesprek gehad met enkele arbeiders en shopstewards. Daaruit was hem gebleken dat de arbeiders woedend waren en zich gereed hielden om geheel buiten de bond om in actie te komen. Een woordvoerder van de arbeiders verklaarde aan de journalist van de "Daily Mirror": "Zo nodig zullen we de strijd aanbinden tegen de rechter, tegen iedereen." Over een verzoek van hun bond om zich in hemelsnaam rustig te houden vanwege de grote boete die er dreigde (£ 50.000) lachten de arbeiders.

DE VAKBEWEGING IN ZWITSERLAND

IS NIET ANDERS DAN ELDERS

VAN EEN KLEINE groep kameraden in het Duitstalige gebied van Zwitserland ontvingen wij informatie omtrent een staking die daar in de zomer van het vorige jaar is uitgebroken. Het materiaal werd ons toegestuurd met de bedoeling dat het als basis zou dienen voor een onderlinge discussie, die inmiddels ook op gang gekomen is. De Zwitserse groep is, zover wij begrepen hebben, verre van homogeen. Er zitten mensen in, die met hun opvattingen dicht bij de onze staan en die met onze zienswijze ook op de hoogte zijn; er maken ook anderen deel van uit, die er veel traditioneler denkbeelden op na houden en de gedachte van een noodzakelijke voorhoede nog lang niet hebben losgelaten, ook al treden zij dan in het groepsverband niet overeenkomstig die zienswijze op.

De staking waarop het door ons ontvangen materiaal betrekking heeft, vond plaats in het Italiaanse deel van Zwitserland, bij de in Bodio gevestigde ijzergieterij van de n.v. Monteforno, een tamelijk grote onderneming, die haar hoofdkantoor in de Zwitserse plaats Giornico heeft en ook elders in het land nog fabrieken bezit. Monteforno n.v. vierde vorig jaar haar twintigjarig bestaan. Voor de directie was dat aanleiding om aan de aandeelhouders van de onderneming nog een bonus uit te keren, waarvan het totale bedrag circa 4 miljoen Zwitserse francs bedroeg. Dat kwam dan nog eens bovenop de normale uitkering aan de aandeelhouders ten bedrage van 20 miljoen Zw. franc. Dat de betrokkenen die sommen niet in contanten ontvingen, maar in aandeelvorm, maakt natuurlijk weinig verschil. Een behoorlijk douceurtje was het. Het wekte vooral daarom de woede van de Monteforno-arbeiders op, omdat de directie in datzelfde jubileumjaar een aantal eisen van de arbeiders vierkant had afgewezen.

De arbeiders verlangden, met terugwerkende kracht tot 1 juli 1971, een verhoging van hun uurlonen, een verhoging van het vakantiegeld, een wijziging van 't tariefsysteem en extra betaling van de achtste snipperdag, die in 1972 toevallig op een zondag was gevallen en dus niet als een echte snipperdag kon worden beschouwd.

De directie van het jubilerende bedrijf, zo roerend bezorgd voor de financiële positie van haar kapitaalverschaffers, dácht er niet over aan die verlangens tegemoet te komen. Zij voelde zich bij die houding gesterkt door het feit, dat de Zwitserse vakbeweging met het ondernemersdom een soort van "Godsvrede" had gesloten, waarbij de afspraak was gemaakt, dat er gedurende de termijn waarvoor dit vredesverdrag gold, niet zou worden gestaakt. Geheel overeenkomstig de gemaakte afspraak verklaarde de Zwitserse metaalarbeidersbond dan ook, dat er bij de directie niets te bereiken viel en dat daarmee de zaak als afgedaan diende te worden beschouwd. Aan staken viel volgens de aan handen en voeten gebonden vakbond eenvoudig niet te denken. Men ziet eruit dat de positie van de vakbeweging in Zwitserland als handlangster van het kapitaal eenvoudig niet verschilt van de positie der vakbeweging elders.

Ook in Zwitserland echter verschilt de manier waarop er door arbeiders gedacht wordt grondig van de wijze waarop vakbondsbureaucraten plegen te denken. Dat was een jaar eerder ook al eens heel duidelijk aan de dag getreden. Toen werd er door het personeel van een andere Monteforno-fabriek, gevestigd in Stabio, al evenzeer een bepaalde looneis gesteld. Toen is de vakbond niet eens met de directie schijnonderhandelingen gaan voeren. De bonzen weigerden dat te doen en verklaarden zelf al direct dat ze de looneis ongemotiveerd achtten. De Monteforno-

arbeiders in Stabio dreigden toen met een staking en die dreiging alleen bleek voldoende hun verlangens ingewilligd te krijgen. Het blijkt niet met zoveel woorden uit het ons toegezonden materiaal, maar wij krijgen niettemin de indruk, dat er in 1970, toen de gebeurtenissen in Stabio speelden, van de vredesovereenkomst nog geen sprake was. Daarom moest toen de vakbond zélf zich keihard tegenover de arbeiders opstellen. In 1971, toen de vredesovereenkomst wél gesloten was, volgde de bond een andere taktiek. Hij deed net alsof hij de arbeiders wél wilde steunen en kon zich een dergelijke houdingveroorloven in de wetenschap, dat de directie met de bepalingen van 't vredesverdrag in de hand, toch wel zou weigeren. Wij houden, zo moeten de vakbonzen gedacht hebben, op die wijze de schijn op, dat wij voor de belangen van de arbeiders opkomen, staan minder aan kritiek van onderop bloot en kunnen als gevolg daarvan de arbeiders gemakkelijk in toom houden. Maar de leiders van de Zwitserse metaalbond hadden buiten de waard, dat wil zeggen buiten de eensgezinde strijdwil van de arbeiders gerekend.

Op 15 juni 1971, 's avonds om tien uur bij de opkomst van de nachtploeg, werd het werk in de Monteforno-gieterij in Bodio stilgelegd. Tot de actie was besloten in een personeelsvergadering, waarin 529 van de in totaal 780 arbeiders van het bedrijf aanwezig waren. Voor de staking spraken zich 405 personeelsleden uit, tegen staking waren 111 personeelsleden, 13 onthielden zich van stemming. Maar toen het tot actie kwam heerste er grote eensgezindheid en waren er geen onderkruipers. Zo ze er al geweest waren zouden ze de actie weinig kwaad hebben kunnen berokkenen, want de gieterij werd door de arbeiders bezet. Ze trokken het bedrijf binnen en ze prikten zelfs aan de klok, maar ze gingen niet aan de slag. Ze discussieerden met elkaar, sommige lazen of speelden schaak.

Een stakingscomité wormden de arbeiders niet. Ze deden dat expres niet omdat ze vreesden, dat later tegen de leden van een dergelijk comité repressailles zouden worden genomen. Ze zeiden tegen de leden van de nu eenmaal bestaande ondernemingsraad en tegen de vertrouwenslieden van de vakbond: ga jullie maar naar de directie en vertel haar maar, dat wij pas weer aan de slag zullen gaan wanneer onze eisen ingewilligd zijn. Het gevolg was dat ongeveer dertig uur nadat de staking was uitgebroken de Monteforno-directie opnieuw met vakbondslieden rond de groene tafel zat geschaard. Door 't optreden van de arbeiders waren zowel de directie als de vakbondsbestuurders, beide categorieën volstrekt tegen hun zin, gedwongen om tóch weer te onderhandelen!

De onderhandelingen duurden lang. De directie wist heel nauwkeurig, dat ook de vakbondsbestuurders in hun hart niet achter de arbeiders stonden en pas onder druk van de leder in de onderhandelingszaal waren teruggekeerd. Zulke onderhandelaars, dacht de bedrijfsleiding, kunnen wij gemakkelijk in een positie manoeuvreren die nog wat dichterbij de onze ligt, want daar willen ze zelf in feite ook naar toe. Maar dat lukte niet zo best, omdat de vakbondsbestuurders de vastberadenheid van de Monteforno-arbeiders bespeurd hadden. Ze hadden direct na het begin van de staking een poging ondernomen om verdeeldheid in de rijen der arbeiders te zaaien en die poging was mislukt. De speelruimte van de bondsbestuurders was derhalve uiterst gering. Ze hadden de arbeiders een bepaalde compromis voorgesteld en ze hadden hen met veel moeite bewogen daarméé genoeg te nemen. Ze hadden dus al, ook nadat de staking een feit was, al weer de nodige hand- en spandiensten aan het kapitaal bewezen. Verder konden ze beslist niet gaan zonder ernstige conflicten met hun eigen, toch al tot razernij gebrachte, leden te riskeren.

Voor de directie echter was, om prestige-redenen, toegeven ook uiterst moeilijk. Dr. D. Aebli, directeur van het Verbond van Zwitserse Werkgevers, die aan de moeizame besprekingen in Bodio deelnam, had nog maar een paar weken tevoren,

naar aanleiding van "wilde" stakingen die in Genève waren uitgebroken, verklaard dat er gedurende een staking niet kon worden onderhandeld. "Tenslotte", aldus dr. Aebli, "hebben wij het onderhandelingsapparaat geschapen om de arbeidsvrede te handhaven." Zijn woorden waren een voortreffelijke karakteristiek van het werk van de vakbeweging. Maar de harde werkelijkheid in Bodio leerde hem wel, dat zodra het om een actie van de arbeiders zélf ging, het standpunt: eerst werkhervat-ten, dan praten, onmogelijk viel te handhaven.

Onder de druk van de arbeiders capituleerde de Monteforno-directie. De eisen van de arbeiders werden in Bodio weliswaar niet volledig ingewilligd, maar toch voor een belangrijk deel. De ondernemers leerden er bovendien, dat de arbeiders aan de "Godsvrede tussen kapitaal en arbeid" eenvoudig lak hebben en dat zij als het er op aan komt de kunst verstaan in een strijd de vakbeweging als werktuig van het ondernemersdom volledig stomp te maken.

+ +
+

Uit de correspondentie met de Zwitserse groep kwam aan het licht, dat er daarbinnen een discussie aan de gang is over het karakter van de vakbeweging en over de vraag of er nog mogelijkheden zijn de vakbeweging te radicaliseren, d.w.z. weer tot een werktuig van de arbeiders te maken. Daarom hebben wij onze Zwitserse briefschrijvers er op gewezen, dat hún ervaringen met de vakbeweging niet op zichzelf staan, maar volledig overeenkomen met de ervaringen elders en dat daaruit volgt, dat het optreden van de Zwitserse vakbewegingsbureaucratie niet aan toevallige, plaatselijke of specifiek Zwitserse omstandigheden moet worden geweten, maar een algemene maatschappelijke oorzaak heeft, die in het wezen van de vakbeweging als verkoopcentrale van de waar arbeidskracht moet worden gezocht. De betekenis van de staking bij Monteforno, zo hebben wij gezegd, is dan ook daarin gelegen, dat zij de algemene ervaring in alle moderne industrielanden onderstreept.

=====

OVER STAKINGSRECHT

De Nederlandse vakbeweging is - beter laat dan nooit zel men zeggen - tot de ontdekking gekomen, dat het stakingsrecht, zoals dat wordt geregeld in 't gereedliggende wetsontwerp te beperkt is. In dat wetsontwerp, zo heeft de vakbeweging ontdekt, krijgt enkel de cao-staking een kans.

Hoe bestaat het!, is u misschien geneigd uit te roepen. Maar weest u vooral niet te haastig met uw conclusie. Dacht u, dat de vakbeweging in een wetsontwerp, dat in principe, in tegenstelling tot de nu geldende opvattingen, het staken tot een rechtmatige zaak wil maken (behoudens vele uitzonderingen dan), ook aan de "wil-

de" stakingen plaats wilde inruimen? Kom nou!

Weliswaar vormen de "wilde" stakingen zo omtrent 90 à 95% van alle acties, maar toch wil de vakbeweging er niet over piekeren om die rechtmatig te doen verklaren. Is het hele wetsontwerp, in het belang van de vakbeweging, niet juist tegen de "wilde" stakingen gericht? Nou dan!

Nee, waaraan de vakbeweging denkt, dat is het rechtmatig verklaren van stakingen die bijvoorbeeld worden uitgeroepen om "medezeggenschap" af te dwingen. Het wil ons voorkomen, dat de burgerlijke maatschappij tegen een dergelijke uitbreiding van 't wetsontwerp maar weinig bezwaren in kan brengen. De "medezeggenschap" is een zaak die je rustig wettige steun kunt ge-

ven, want zij levert de bestaande orde
geen enkel gevaar op. Hoe noemde prof.
Kleerekoper haar ook weer? O ja: een

fopspeen. Wel, één juridische fop-
speen meer of minder, een kniesoor
werkelijk, die dáárover zou vallen!

=====

DE KRISIS VAN HET AKZO-CONCERN

DE MOEILIKHEDEN die aan de dag getreden zijn bij het AKZO-concern en dan wel speciaal bij de dochterondernemingen ENKA, Glanzstoff A.G. in Wuppertal en Feldmühle in Rorschach in Zwitserland, vertonen in ieder opzicht alle kenmerken van de crisis in het kapitalistische produktiesysteem. Er is gezegd, dat een verminderde afzet en een inkrimping van de markt voor kunstvezelstoffen als nylon, dralon, perlon, etc., daaraan ten grondslag liggen. Maar dat kan moeilijk worden volgehouden. Er zijn wel andere grote kunstvezelproducenten, zoals bijvoorbeeld de Franse trust Rhône-Poulenc, die ook met economische- en financiële problemen worstelen, maar er zijn er ook - het grote Amerikaanse concern van Dupont, om er één te noemen - die er in geslaagd zijn hun afzet belangrijk uit te breiden en die van een ineenstorting van de kunstvezelmarkt maar weinig bespeuren. Bovendien uit het jongste jaarverslag blijkt, dat de bedrijfsresultaten van het AKZO-concern in 1971 gunstiger zijn geweest dan in 1970. Zelfs indien men er rekening mee houdt, dat die resultaten in ieder geval n i e t door ENKA-Glanzstoff, Feldmühle en het tot het concern behorende Belgische bedrijf Fabelta zijn behaald, dan nog moet de oorzaak van hun ongunstiger resultaten niet op de afzetmarkt worden gezocht.

Waarmee de AKZO, voor zover zij als kunstvezelproducente optreedt, te kampen heeft, dat is niet een forse winstdaling zonder meer, maar een winstdaling in verhouding tot het geïnvesteerde, d.w.z. geakkumuleerde (constante) kapitaal. Er is niet zozeer sprake van een winstdaling, dan wel van een daling van de winstvoet. De winsten stijgen wel, maar ze stijgen op geen stukken na zó als ze zouden moeten stijgen om de winstvoet op peil te houden. Dát is het grote probleem bij de kapitalistische accumulatie, dat zich thans bij de AKZO in alle scherpste openbaart.

Dat het inderdaad om een daling van de winstvoet gaat en dat daarom alle problemen draaien, kan onder meer worden afgeleid uit een verklaring van de voorzitter van de raad van bestuur van het concern, jhr. G. Kraijenhoff. Hij heeft te kennen gegeven, dat de als gevolg van vele investeringen in de loop der jaren - lees: een bijzonder krachtige accumulatie - sterk vergrote produktiecapaciteit, niet volledig werd benut. "Vroeger", zo zei hij, "was een produktiecapaciteit van 75% voldoende om de produktiekosten goed te maken; nu dient, om hetzelfde te bereiken de produktiecapaciteit voor 90% te worden benut." Ziedaar een uitstekende illustratie van hetgeen er aan de hand is. Bij een produktiecapaciteit van 75% is - bij toeneming van het constante kapitaal - de hoeveelheid geproduceerde meerwaarde te gering om het dalen van de winstvoet tegen te gaan. Het enige middel om een dergelijke ontwikkeling te keren is een vergroting van de meerwaardevoet, een wijziging van de verhouding tussen meerwaarde en kapitaal. Dat stelt een grotere uitbuiting middels een verbeterde techniek voorop en dat vereist dan nog weer investeringen, die tegelijkertijd de tendens hebben de winstvoet toch verder te doen dalen.

In het jongste verleden is ENKA-Glanzstoff er voortdurend in geslaagd door middel van investeringen de kostprijs van haar produkten te verminderen en wist

zij dientengevolge de winstvoet op het vereiste niveau te houden. Bij voortgaande accumulatie wordt echter onvermijdelijk een punt bereikt, waarop dat niet meer mogelijk is. Bij dat punt is ENKA-Glanzstoff aangeland. Indien de concern-leiding in een commentaar bij haar jongste en uiterst drastische maatregelen vaststelt, dat het om een "normale" ontwikkeling gaat, dan heeft zij, van kapitalistisch standpunt uit gezien, volkomen gelijk. Dat betekent, dat het weinig zin heeft - zoals de vakbeweging deed - zich over zo'n uitspraak op morele gronden op te winden. Men kan niet de kapitalistische produktiewijze accepteren en over de begeleidingsverschijnselen dier produktie vol verontwaardiging de staf breken. Wat de affaire van de AKZO leert is, dat de strijd tegen bepaalde konsekwenties van het kapitalisme de strijd tegen het kapitalisme als zodanig is. Maar dat laatste willen de bonden helemaal niet. Dat betekent onvermijdelijk, dat zij ook van de strijd tegen de onaangename gevolgen van het kapitalisme afzien. Dat hebben zij tot dusverre in het geval van de ENKA ook inderdaad gedaan. Zij zijn er van het eerste uur af op uit geweest om al dat soort initiatieven de kop in te drukken, die van de wanhopige arbeiders zélf uitgingen. Niet voor niets constateerde het weekblad "De Groene" op zaterdag 15 april zeer terecht: "De AKZO-affaire bewijst, dat de vakbonden met hun verouderde opvattingen en methoden tegenover de grote bedrijven volslagen machteloos zijn". Dat zijn ze inderdaad. Niet de vakbonden, maar de arbeiders zijn de natuurlijke vijanden van 't kapitaal. Maar al degenen die om de gebeurtenissen bij AKZO hete krokodilletranen schreien - de vakbonden, de gemeentebestuurders, de regering, enz. - doen alles wat in hun vermogen ligt om de natuurlijke vijanden van het kapitaal binnen de perken der bestaande orde te houden.

=====